IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

PADOME

Padomes secinājumi par skolu attīstību un izcilu mācīšanu

(2017/C 421/03)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT šā jautājuma politisko aspektu, kas ir izklāstīts šo secinājumu pielikumā;

ATZĪSTOT, KA:

1. augstas kvalitātes, iekļaujošas un vienlīdzīgi pieejamas skolu izglītības nodrošināšana visiem izglītojamiem ir galvenā prioritāte, kas ietekmē Eiropas Savienības sociālo progresu un ilgtspējīgu izaugsmi nākotnē. Izglītībai ir izšķiroša nozīme attiecībā uz jauniešu perspektīvām un dzīves iespējām, un tā veido pamatu izglītojamo pašrealizācijai pilsoniskajā un sociālajā dzīvē, darba tirgū un privātajā dzīvē;

2. ir svarīgi, lai personas turpinātu mācīties visa mūža garumā, tādējādi spējot risināt problēmjautājumus strauji mainīgajā pasaulē. Skolām, ko atbalsta plašāka sabiedrība, var būt būtiska nozīme, palīdzot personām attīstīt visdažādākās pamatprasmes ([1]), uzņemties atbildību par savu mūžizglītību un karjeras virzību un kļūt par aktīviem un atbildīgiem pilsoņiem;

APZINOTIES:

3. vajadzību pēc mūsdienu pieejas attiecībā uz mācīšanu, mācīšanos un skolu izglītības sistēmu pārvaldību, kas pamatojas uz sasniegumiem izglītības zinātnēs un palīdz skolām, lai reaģētu uz mainīgajām izglītojamo, sabiedrības un darba tirgus prasībām izglītības jomā, kā arī pārmaiņām, ko ir izraisījusi digitālā un tehnoloģiskā attīstība;

4. uzdevumus, kas saistīti ar 2020. gada kritērija sasniegšanu – samazināt to skolēnu īpatsvaru, kuriem ir vājas sekmes lasīšanā, matemātikā un zinātnē ([2]), – kam nepieciešami nopietni politikas centieni, lai uzlabotu skolu spēju atbalstīt visus izglītojamajos, tostarp personas ar īpašām izglītības vajadzībām, un izglītojamos, kuri nāk no nelabvēlīgas vides;

5. to, ka, neraugoties uz labajiem panākumiem pēdējās desmitgades laikā, ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai sasniegtu stratēģijas "Eiropa 2020" pamatmērķi, proti, samazināt to personu skaitu, kas priekšlaicīgi pamet skolu ([3]);

6. vajadzību veicināt taisnīgumu, vienlīdzību un iekļautību skolu izglītībā un ar tās palīdzību, jo sociāli ekonomiskais stāvoklis joprojām ļoti ietekmē skolēnu sekmes;

7. nepieciešamību ieguldīt skolotājos un skolu vadītājos, kuriem ir būtiska ietekme uz skolēnu sekmēm, un atbalstīt viņus centienos uzņemties atbildību un panākt labāku līdzsvaru starp profesionālo autonomiju un atbildību;

([1]) 2006. gadā pieņemtajā Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā pamatprasmes ir definētas kā zināšanu, prasmju un attieksmju kopums.

([2]) Līdz 2020. gadam tādu 15 gadus vecu personu skaitam, kam ir slikti panākumi lasīšanā, matemātikā un zinātnē, vajadzētu būt mazākam par 15 %.

([3]) Līdz 2020. gadam tādu personu skaitam, kas priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību, vajadzētu būt mazākam par 10 %.

8. to, cik svarīga ir laba skolu izglītības sistēmu pārvaldība, un to, ka līdzsvars starp skolu autonomiju un atbildību ir izšķirošs faktors, lai uzlabotu kvalitāti, taisnīgumu un efektivitāti izglītības jomā;

9. to, cik svarīga ir agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe, kur tiek likti pamati labākiem rādītājiem visos turpmākajos izglītības līmeņos un viņu iesaistei mūžizglītībā, kā arī visu bērnu mācīšanās, viņu labklājības un attīstības veicināšana;

UZSVER, KA:

10. dažādība ir Eiropas skolu izglītības raksturīga iezīme, jo dalībvalstis ir pilnībā atbildīgas par savu izglītības sistēmu organizēšanu un attīstītību, tādējādi risinājumi kopējām problēmām un mērķtiecīgu reformu īstenošana var atšķirties atkarībā no valsts, reģiona un vietējām īpatnībām;

11. Eiropas sadarbībai skolu izglītības jomā, jo īpaši izmantojot programmu *Erasmus+*, ir liela ES pievienotā vērtība un nozīmīga loma kvalitatīvas izglītības nodrošināšanā, ciešāku kontaktu veidošanā starp Eiropas jauniešiem, kopējas Eiropas identitātes veicināšanā un politikas reformu atbalstīšanā izglītības jomā;

ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas paziņojumu "Skolu attīstība un izcila mācīšana – lielisks pamats dzīvei" ([1]), kurā ir noteiktas trīs jomas, kurās jāveic darbības un kurās Eiropas līmeņa atbalsts var palīdzēt;

attiecīgi AICINA DALĪBVALSTIS, pienācīgi ievērojot subsidiaritātes principu un saskaņā ar valsts apstākļiem, galveno uzmanību pievērst šādām prioritārām darbības jomām:

12. nodrošināt augstas kvalitātes un iekļaujošu izglītību ([2]) un palīdzēt attīstīt visu izglītojamo talantus un iespējas:

    a) palīdzot skolām piemērot visas mācību vides pieeju, lai attīstītu mācīšanas un mācīšanās procesu nolūkā veicināt iekļaujošāku, aktīvāku un atbalstošāku skolas kultūru, īpašu uzmanību pievēršot visas skolas kopienas labklājībai un nulles tolerancei pret iebiedēšanu, vardarbību un diskrimināciju uz jebkāda pamata;

    b) īstenojot pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir iegūtas stabilas zināšanas par priekšmetu un līdztekus ir attīstīts viss pamatprasmju klāsts, jo īpaši sociālās un pilsoniskās prasmes, kā arī veicinātas kopējās vērtības ([3]);

    c) sekmējot izglītojamo motivāciju, viņu mācīšanos apgūt prasmes un līdzatbildību par mācīšanos, un sekmējot izglītojamo personu viedokļu paušanu, demokrātisku dialogu un dalību skolas dzīvē;

    d) bagātinot mācīšanās pieredzi, vienlaikus atbalstot efektīvu digitālo tehnoloģiju izmantošanu un tādu pasākumu veicināšanu, kas saista mācīšanos ar faktisko dzīves pieredzi, piemēram, izmantojot uz projektiem un problēmu risināšanu pamatotu mācīšanos, darbā gūto pieredzi vai līdzdalību vietējās kopienas pasākumos;

    e) ieguldot savlaicīgā un mērķtiecīgā atbalstā izglītojamiem ar īpašām izglītības vajadzībām un izglītojamiem no nelabvēlīgas vides un īpaši apdraudētiem, izmantojot visdažādākos līdzekļus, tostarp nodrošinot labāku piekļuvi iekļaujošai sistēmai un koncentrējoties uz pārejām izglītības sistēmas ietvaros un no skolas uz darba tirgu;

    f) ieguldot kvalitatīvā agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē ([4]), kas ir pieejama un sasniedzama visiem bērniem;

13. iespēju nodrošināšana skolotājiem un skolu vadītājiem, izmantojot šādus pasākumus:

    a) virzīties uz visaptverošu skolotāju politiku, kas aptver visus viņu profesionālās karjeras posmus un izmanto priekšrocības, ko izglītības jomā sniedz digitalizācija;

    b) padarīt viņu karjeru pievilcīgāku, nodrošinot kvalitatīvus darba apstākļus un palielinot atbalstu, atsauksmes un norādījumus, jo īpaši jaunajiem skolotājiem un skolu vadītājiem;

    c) nodrošināt kvalitatīvu skolotāju sākotnējo izglītību, kurā īpašu uzmanību vajadzētu pievērst labi sagatavotai praksei klasēs, kas aptver visu viņu studiju ilgumu un ko attiecīgā gadījumā vada apmācīti darbaudzinātāji;

([1]) Dokuments 9842/17.

([2]) Kā minēts Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumos par iekļautību daudzveidībā, lai nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem (2017. gada 17. februāris).

([3]) Kā minēts Deklarācijā par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību.

([4]) Kā minēts Padomes secinājumos par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi – kā mūsu bērniem nodrošināt vislabākos priekšnoteikumus nākotnei (2011. gada 19. un 20. maijs).

d) ieguldīt viņu profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanā un izaugsmē visos viņu karjeras posmos un uzlabot skolu vadību;

e) atbalstīt skolotāju apmācītāju un darbaudzinātāju sagatavošanu un profesionālo pilnveidi, un skolotāju izglītībā un apmācībā iekļaut plašāku pieredzi;

f) stiprināt mērķtiecīgu sadarbību, mācību tīklus, tiešsaistes kopienas un inovatīvu pedagoģisko praksi skolotāju un skolu vadītāju vidū un iesaistīt citas attiecīgās ieinteresētās personas;

14. virzība uz efektīvāku, taisnīgāku un iedarbīgāku pārvaldību, izmantojot šādus pasākumus:

a) panākt pienācīgu līdzsvaru starp autonomiju un atbildību, lai atbalstītu pastāvīgu uzlabošanu un inovāciju skolas un sistēmas līmeņos;

b) turpināt attīstīt kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, tostarp pašnovērtēšanu, kvantitatīvu un kvalitatīvu novērtējumu saskaņā ar valstu apstākļiem un rīcībpolitikām, kas ir balstītas uz vispusīgu izpratni par skolu attīstību, kura ir izveidota kopīgi ar ieinteresētajām personām;

c) atbalstīt ar pierādījumiem pamatotu politiku un nodrošināt datu, tostarp datu no starptautiskiem salīdzinošiem pētījumiem un no izglītības un apmācības pārskata, līdzsvarotu un atbilstīgu izmantošanu;

d) censties panākt pietiekamus un efektīvus izdevumus attiecībā uz skolu izglītību un resursu optimālu izmantošanu visos līmeņos, un attiecīgā gadījumā sākt strukturālas skolu izglītības reformas;

AICINA KOMISIJU papildināt dalībvalstu veiktos pasākumus un atbalstīt to sadarbību ar mērķi:

15. paplašināt sadarbību starp skolām, nodrošinot to, lai skolu partnerības, e-mērķsadarbība (*eTwinning*) un studentu, darbinieku un skolotāju apmācītāju mobilitāte, – tostarp praktiska pieredze ārzemēs jaunajiem un topošajiem skolotājiem un skolu vadītājiem – būtu pieejamākas, izmantojot programmu *Erasmus+*;

16. veicināt, izmantojot paraugprakses apmaiņu un mācīšanos no līdzbiedriem, plaša spektra pamatprasmju apguvi visiem jauniešiem, tostarp pamatprasmes, digitālās prasmes un prasmes, kas veicina personīgo un sociālo attīstību un aktīvu pilsoniskumu;

17. uzlabot skolu gatavību zināšanu apguvei digitālajā laikmetā, piemēram, atbalstot skolotāju pašnovērtējumu un digitālo prasmju attīstību, izmantojot digitālo prasmju sistēmu, izpētīt iespējas, ko skolām sniedz brīvprātīgs digitālo spēju pašnovērtējuma instruments, un turpināt attīstīt ES tiešsaistes kopienas un resursus;

18. sekmēt izglītību zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātnes, (mākslas) un matemātikas (*STE(A)M*) jomās, veicinot paraugpraksi, stiprinot skolu sadarbību ar augstākās izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības nozarēm ES līmenī, un efektīvi novērst dzimumu nevienlīdzību un stereotipus;

19. stiprināt mācīšanos no līdzbiedriem un līdzbiedru konsultācijas un pieredzes un paraugprakses apmaiņu, jo īpaši par pirmsskolas izglītību un aprūpi, kvalitātes nodrošināšanu, skolotāju un skolu vadītāju karjeras un profesionālās kvalifikācijas celšanu, un iekļaujošu izglītību;

20. sekmēt un atbalstīt iekļautību izglītībā, tostarp ar politikas eksperimentu attiecībā uz tādu izglītojamo mācīšanu, kuriem ir dažāda valodas un kultūras izcelsme, un stiprināt sadarbību starp dalībvalstīm un Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūru, kā arī citām attiecīgajām aģentūrām un starptautiskajām organizācijām;

21. veicināt un atbalstīt pētījumus par izglītību un izplatīt izglītības izpētes rezultātus, un turpināt attīstīt sinerģijas ar ESAO, koordinējot darbu ar dalībvalstīm, lai izstrādātu kopīgus salīdzinošus datus un pārskatus par skolu izglītību, tostarp izmantojot efektīvāku kopīgu datu vākšanu, ko veic *Eurydice* un ESAO;

22. palīdzēt dalībvalstīm, kuras brīvprātīgi meklē palīdzību, lai tās spētu izstrādāt un īstenot nozīmīgas skolu izglītības reformas, izveidojot uz pieprasījumiem orientētu tehniskā atbalsta programmu, pienācīgi ņemot vērā subsidiaritāti. Atbalstu varētu nodrošināt Komisijas dienesti, tostarp Strukturālo reformu atbalsta dienests, un tādi ES finanšu instrumenti kā Eiropas strukturālie un investīciju fondi un programma *Erasmus+*;

PAPILDUS MINĒTAJAM UZSVER, KA IR SVARĪGI, LAI:

23. Komisija pilnībā ņemtu vērā šos secinājumus, gatavojot priekšlikumus par turpmāko stratēģisko sistēmu sadarbībai izglītības un apmācības jomā un par Savienības programmu izglītības un apmācības jomā pēc 2020. gada.

PIELIKUMS

Politiskais konteksts

1. Padomes secinājumi "Sagatavot jauniešus 21. gadsimtam – programma Eiropas sadarbībai skolu jomā" (2008. gada 21. novembris).
2. Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam "Uzlabot prasmes 21. gadsimtam. Programma Eiropas sadarbībai skolu jomā" (2008. gada 3. jūlijs).
3. Padomes secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("ET 2020") (2009. gada 12. maijs).
4. Padomes secinājumi par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi – kā mūsu bērniem nodrošināt vislabākos priekšnoteikumus nākotnei (2011. gada 19. un 20. maijs).
5. Padomes secinājumi par skolotāju efektīvu izglītību (2014. gada 20. maijs).
6. Padomes secinājumi par efektīvu izglītības vadību (2013. gada 25. un 26. novembris).
7. Deklarācija par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību (Parīze, 2015. gada 17. marts).
8. Padomes secinājumi par agrīnās izglītības un sākumskolas izglītības lomu radošuma, inovāciju un digitālās kompetences attīstībā (2015. gada 18. un 19. maijs).
9. Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu – Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (2015. gada 23. un 24. novembris).
10. Padomes secinājumi par priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanu un panākumu skolā veicināšanu (2015. gada 23. un 24. novembris).
11. Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija par sociālekonomiskās attīstības un iekļautības sekmēšanu Eiropas Savienībā ar izglītības palīdzību – izglītības un apmācības ieguldījums 2016. gada Eiropas pusgadā (2016. gada 24. februāris).
12. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jaunā prasmju programma Eiropai – kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai" (2016. gada 10. jūnijs).
13. 2016. gada pārskats par izglītību un apmācību (2016. gada 7. novembris).
14. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Izglītības uzlabošana un modernizēšana" (2016. gada 7. decembris).
15. Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par iekļautību daudzveidībā, lai nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem (2017. gada 17. februāris).
16. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Skolu attīstība un izcila mācīšana – lielisks pamats dzīvei" (2017. gada 30. maijs).